

N:o 35.

Af Herr **Jan Eliasson**: *Om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utarbetande af förslag till ny legostadga.*

Kongl. Maj:ts nådiga legostadga för husbönder och tjenstehjon, af den 23 November 1833, är snart 50 år.

Sedan dess utfärdande hafva tider och förhållanden förändrats i flere afseenden; men legostadgan har dock icke undergått någon synnerlig förändring. Stränga och för vår tid efter min tanke obilliga bestämmelser kvarstå. Det förefaller mig att sådant verkar menligt på både husbönder och tjenare. Det må derföre tillåtas mig att härpå fästa Riksdagens uppmärksamhet och uttala mina betänkligheter mot åtskilliga af legostadgans bestämmelser.

Efter min tanke är det icke tidsenligt, billigt och rättvist, att, på sätt som i stadgans 33 § föreskrifves, en tjenare ej skall ega laglig rätt att, förrän den sin tjenst uttjent, som å landet är ett år, och redo för sig gjort, erhålla någon del af sin lön. I allmänhet och med få undantag är tjenstehjonens ekonomiska ställning sådan, att de behöfva något af lönen förrän året är ute. Att bestämmelserna i denna del undergå förändring, det tyckes mig böra anses såsom ett billighetens kraf.

Andra föreskrifter finnas äfven i stadgan, som, efter mitt förmenande, äro alltför stränga, och bland dessa må det tillåtas mig fästa uppmärksamhet å dem som gifvas i §§ 5, 10, 16 och 52. Att t. ex. en tjenare begär och erhåller tillåtelse att för en eller annan dag undfå ledighet, är icke ovanligt, icke obilligt; men att tjenaren skall kunna skiljas ifrån tjensten, med förlust af hela lönen, för det denne utöfver erhållet tillstånd sin hemkomst fördröjer, eller öfver natten är borta, det måste, efter min tanke, kallas allt för hårdt. Det kan sägas, att legostadgan i all sin stränghet icke tillämpas, och detta medgifves; men undantag ega rum äfven härutinnan, och ostridigt synes det mig vara, att sträng lag verkar afskräckande på de

af densamma beroende, när de ställa sig under dess bestämmelser. Att mildra dessa uti flere afseenden, och afpassa dem efter billighet och rättvisa, det förefaller mig vara ett mål, som är värdt beaktande i våra dagar.

En lika beskaffad föreskrift är, efter min uppfattning, den som gifves i § 39, der det bestämmes, att om uppsägning ej sker inom de få der stadgade dagar, skall tjensten fortfares till nästa flyttningsdag. Om sådan tyst rättighet bör fortfares, derom torde det finnas tviflare.

I fråga om husbondes skyldigheter förekommer uti § 6 ett stadgande, som lyder: Sjuknar tjenstehjon, bör husbonde låta det sköta och vårda; hafve dock rätt, om han vill, att å lönen afräkna, hvad han till läkare och läkemedel utgifvit. Om än tjenaren varit sjuk en längre tid, under hvilken tjenaren ej kunnat fullgöra de åligganden, hvarför lönen blifvit utfäst, och om denna sjukdom varit vållad af annan anledning än som egt rum under tjenstetiden, eller arbete i husbondens tjenst, så får ingen afkortning å lönen ske. Blott hvad till läkare och läkemedel utgifvits får från lönen afräknas. I mångt fall kan nog detta stadgande vara billigt, men i flera fall måste det anses hårdt. Allt för stora fordringar, ställda på husbonde, medföra, efter min tanke, att denne undviker för år städslade tjenare så mycket som möjligt, och låter verkställa sitt arbete på beting eller mot dagpenning. En hvad man kallar rörlig arbetarebefolkning, som under en del af året drager landet omkring, måste härigenom uppkomma. Huruvida sådant medför något verkligt godt för samhället eller den enskilde, derom torde tankarne vara delade.

Än flere äro, efter min uppfattning, de omständigheter som, jemte de nu angifna, tala för en omarbetning af legostadgan i dess helhet, och hafva gifvit mig anledning att hos Riksdagen vördsamt föreslå,

det Riksdagen må hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbete och en kommande Riksdag förelägga förslag till ny legostadga.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1883.

Jan Eliasson,
från Upsala län.